

թիւնը. նա պարունակում է 12 ինքնուրոյն լողածներ, որոնցից շատերը ուրիշ տեղերում հրատարակած էին: Սկսւում է նա մի պաշտպանողական գրածքով իւր Հռովմ ուղարկելու մասին 1849 թ., իւր Օդէլլոն Բարօից գեներալ Ուտինօին ուղարկւած դիպլոմատական ագենտ, որպիսի պաշտօնում նա, սակայն, գեներալ-լի և դեսպան Ռէչնովալի հետ կռւեց, մինչև որ նա, թէ իւր դիպլոմատական անփորձութեան և թէ իշխան-

Նախագահի (չեռագալ Նապօլէօն III կայսրի) երկդիմի քաղաքականութեան պատճառով, չանկարծ չեալ կանչւեց: Տնածութիւնը իւր անաջողութեան համար տեղիք տւեց նորան դիպլոմատիայից միանգամայն հեռանալ և մի ճանապարհով գնալ, որը նորան դէպի անմահութիւնը պիտի տանէր: Այդ հատորի մէջ կան ուսուցանող իսպանական դրող Ջէմ Բալմէսի վերաբերեալ:

ԳԱՍՊԱՐԻ, ԱԴՕԼՖ, ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ԻՏԱԼԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ, երկրորդ հատոր, 1888 թ., Բերլին, V+704 էրես, գինը՝ 12 մարկ (5 րուբլի):

Այս աշխատանքի առաջին հատորը լոյս տեսաւ 1886 թւականին. նա տալիս է խոսկական գրականութեան պատմութիւնը սկզբից մինչև Պետրարկա: Ներկայ երկրորդ հատորը սկսւում է Բօկկաչիօ-ուի Նախ խօսուում է ալդ երկու մեծ բանաստեղծների էպիգօնների մասին, գրականութեան մասին 15-րդ դարում և նոյնը 16-րդ դարուց մինչև հակա-րեֆորմացիայի ժամանակը: Գլխաւոր հեղինակները 16-րդ դարու Տասօ-ից առաջ, որպէս Մաքիավելլի, Բեմբօ, Արիօստօ, որպէս նաև քնարերգութիւնը (լիրիկ), վէպը (էպօս), ողբերգութիւնը և կատակերգութիւնը սույն հատորում են խօսեցւած: Մասնագէտները վերաբերւում են այս հատորին նոյն գովասանքով, որպէս և ա-

ռաջին հատորի նկատմամբ և դա՛նոյն հիմնաւոր նախապատրաստական ուսումնասիրութիւնները, քննադատական անկախութիւնը, լիւրջ օգուտ քաղելը մօնօգրաֆիական գրականութիւնից, ճարպիկ նկարագրութիւնը, հեղինակների աղողած բնաորոշումը և այլն: Մանաւանդ գովում են այն, որ մեծ ուշադրութիւն է դարձրած լատինական գրականութեան վերաջ, որը այնքան մեծ նշանակութիւն ունէր հումանիզմի դարում, որի համար, իբր պատական օժանդակ, ծառայել են Գէորգ Յոգտի (Georg Voigt) երկերը: Շատ աջօգուած է Գեկամբրօնի վերաբերեալ գլուխը, իսկ կատաղի Ռուանդի մասին կան մի քանի նոր և սրամտ դիտողութիւններ: Որպէս առաջին,

նույնպէս և ալս երկրորդ հատորի վերջում կցած է «Յաւելած գրախօսա-

կան և քննադատական ծանօթութիւններն»:

ԳՕԼԳՅԻՀԵՐ, ԻԳՆԱՅ. ՄԱՀՄԵԴԱԿԱՆ ՈՒՍԻԱԾՔՆԵՐ, (Muhammedanische Studien): Առաջին մաս, Հալլէ, 1889 թ., տպ. Նիմայէր, XII+280 երես, գինը՝ 8 մարկ (մօտ 3¹/₂ բուբլի):

Այս գիրքը, որպէս ձեռնհաս գիտնականները վկայում են, վերջին տարիներումս իսլամական հետազոտութիւնների ասպարիլում լոյս տեսած գրքերից ամենանշանաւորներիցն է. դա մի գիրք է, որը, մասնագիտական շրջանից դուրս, պէտք է հետաքրքրէ պատմութեան, կրօնագիտութեան, մասամբ նաեւ մարդաբանութեան (անթրոպօլօգիայի) ներկայացուցիչներին: Կարճ ասած, եւս ցոյց է տալիս արաբական ազդանութեան կապը Մահմդի կրօնի հետ: Գիրքը սկսւում է հետազոտութիւնով, թէ արաբների սգու ուղղութիւնը, աշխարհայեցողութիւնը և քաղաքական կազմը ի՞նչ գիրք պէտք է ստեղծէին նոր հաւատի համար և թէ ալդ շըրջանում գործող աւանձնապատկութիւնները ի՞նչ ազդեցութիւն պէտք

է գործէին իսլամի դարգացման վերալ խալիֆների ժամանակ:

Յալտնի է Գօլդգիհերի (որը ունեւարացի է) գրեթէ անհաւատալի հարուստ ծանօթութիւնը արաբական զանազան ասպարէզների հետ, մասնաւորապէս բանաստեղծութեան, լեզուագիտութեան, մահմդական աւանդութիւնների, կրօնի և իրաւագիտութեան հետ: Անկարելի է մի գրախօսական նկատողութեան մէջ ալս գրքի բոլոր արժանաւորութիւնների մասին խօսել, որոնց կարեւորագոյնը նորա մէջն է կապնում, որ հեղինակը, նաեւ բաղմաթիւ մանրամասնութիւնների մէջ, չի մոռանում գրքի գլխաւոր գաղափարը: